

V STRAFRECHT

De opsporingsbevoegdheid van de ambtenaren van het Ministerie van Volksgezondheid studie van de bestaande wetgeving

Leo Vuylsteke
Patricia Wille

Een analyse van de wetgeving betreffende de opsporingsbevoegdheid van de ambtenaren van het Ministerie van Volksgezondheid - De diverse diensten - Bewijskracht van het proces-verbaal - Modaliteiten van monstername.

Examen de législation concernant la compétence de recherche des officiers du Ministère de l'hygiène publique - Les différents services - Force probante du proces-verbal - Modalités pour prendre des échantillons.

Survey of the legislation concerning the competency of the officials of the Ministry of public health - The different services - Probatory force of policeman's report - Modalities of taking samples.

INLEIDING

1. De gerechtelijke politie spoort de misdaden, de wanbedrijven en de overtredingen op, verzamelt de bewijzen ervan en levert de daders over aan de rechtbanken belast met hun bestraffing (1). Het *opsporingsonderzoek* omvat alle daden van gerechtelijke politie, die het eigenlijk onderzoek van de onderzoeksrechter voorafgaan; zij omvat de gehele kring van handelingen die nodig of nuttig zijn ter voorbereiding van het strafproces. Naast de officieren van gerechtelijke politie opgesomd in artikel 9 van het Wetboek van Strafvordering en naast de officieren van gerechtelijke politie bij de bijzondere wetten ingesteld, hebben verscheidene wetten talrijke opsporingsambtenaren ingesteld, die met bijzondere opdrachten belast zijn. In dit domein heerst er een bijna niet te ontwarren complexiteit. De uiteenlopende aard der aangelegenheden waarop de wetgevende activiteit gericht is en het meestal zeer technisch karakter ervan brengen de noodzakelijkheid mee gespecialiseerde ambtenaren aan te duiden in het bijzonder belast met de opsporing en vaststelling der misdrijven.

(1) Art. 8, Sv.

In de mate waarin de bijzondere wetten in aantal toenemen groeit ook de lijst van de opsporingsambtenaren. Veelal ook verschilt hun rechtspositie: sommigen zijn officieren van gerechtelijke politie, anderen niet. (2).

2. Deze scriptie heeft tot voorwerp de *opsporingsbevoegdheid van de ambtenaren van het Ministerie van Volksgezondheid*.

De volksgezondheid is tegenwoordig een zo veelomvattende staatsopdracht geworden, dat de organisatie van het bij K.B. van 13 juni 1936 opgerichte Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin nog altijd ingewikkelder en gespecialiseerder wordt. Binnen het Ministerie van Volksgezondheid onderscheiden we verschillende inspecties (3), waarvan de bevoegdheid verspreid ligt over een ruim aantal wetten, reglementen en besluiten:

- Inspectie van de hygiëne, de levensmiddelenhygiëne en de milieuhinder:
 - ° Inspectie van de Volksgezondheid
 - ° Inspectie van de Eetwaren
 - ° Inspectie van de Vleeshandel
 - ° Inspectie van de Milieuhinder (water- en luchtverontreiniging, het geluid en de radioactiviteit)
- Algemene Farmaceutische Inspectie.

Naast de centrale dienst zijn er ook de buitendiensten die provinciaal georganiseerd zijn; in elke provincie zijn er verschillende inspecteurs, houders van een diploma van scheikundig ingenieur, van ingenieur in de landbouwindustrie of apotheker.

De Geneeskundige Provinciale Commissies, die eveneens ressorteren onder het Ministerie van Volksgezondheid, zijn ook met opsporingsbevoegdheid belast.

Het gebeurt dat twee ministeries nauw met elkaar samenwerken in één of ander domein van de volksgezondheid. Zo werkt het Ministerie van Volksgezondheid op het gebied van de controle binnen de slachthuizen samen met de Diergeneeskundige Dienst, die ressorteert onder het Ministerie van Landbouw.

3. *In wat volgt* wordt nader ingegaan op de specifieke opsporingsbevoegdheid van de verschillende inspectiediensten, waarbij het ene item al eens wat uitgebreider dan het andere aan bod komt. Dit hangt nauw samen met de moeilijkheid (recente) rechtspraak te vinden betreffende de behandelde problematiek (4).

Uit het onderzoek van de gepubliceerde rechtspraak blijkt dat vooral in verband met de bewijskracht van het proces-verbaal alsook in verband

(2) Zie hierover: D'HAENENS, J., "Is een synthese van de beteugeling in de bijzondere strafwetten te realiseren?", *R.W.*, 1963-64, 473-488.

(3) *Administratief en Gerechtelijk jaarboek voor België*, Brussel, Bruylant, 1983-84.

(4) Cfr. VANDEPLAS, A., "Levensmiddelenrecht", *Recensie, R.W.*, 1980-81, 215-216.

met de monsternemingen diverse moeilijkheden rezen. Bij wijze van kritische noot weze er aan toegevoegd dat enerzijds de versnippering van de inspectiebevoegdheden over de verschillende ministeriële departementen en anderzijds de moeilijkheid zijn weg terug te vinden in de doolhof van wetten die opgeheven zijn maar via uitvoeringsbesluiten toch nog ergens blijven voortleven, de efficiëntie van het opsporingsonderzoek niet ten goede komen.

§ 1. INSPECTIE VAN DE VOLKSGEZONDHEID

4. De gezondheidsinspecteurs hebben in het algemeen tot opdracht toezicht uit te oefenen op de naleving van de wetten en de algemene en plaatselijke reglementen betreffende de *openbare hygiëne en salubriteit*.

Basiswet is de gezondheidswet van 1 september 1945 (5) volgens dewelke de inspecteurs het recht hebben, met naleving van de voorwaarden en beperkingen van het organiek reglement op de inspectie, binnen te gaan :

A. Gedurende de dag :

1° In alle verplegingsinrichtingen en inrichtingen voor geneeskundige bijstand, alsook in de inrichtingen, fabrieken en sanitaire installaties, die van de gemeenten of van intercommunale verenigingen afhangen ;

B. Dag en nacht, in de nachtasielen en logementhuizen (Art. 4, Gezondheidswet).

Diverse uitvoeringsbesluiten werden uitgevaardigd waarbij specifieke normeringen uitgewerkt werden betreffende bepaalde voor de volksgezondheid schadelijke ziekten of toestanden.

5. De Gezondheidswet verleent aan de gezondheidsinspecteurs de bevoegdheid tot opsporing, vaststelling en bekeuring, bij proces-verbaal, van de misdrijven door deze bijzondere wet en besluiten strafbaar gesteld.

De *processen-verbaal* van de inspecteurs zijn *bewijskrachtig tot het tegenbewijs is geleverd* (art. 4 Gezondheidswet). Aldus hebben deze processen-verbaal bewijskracht niettegenstaande de hiermee strijdige verklaringen van de verdachte, zolang deze het proces-verbaal niet bestrijdt door middel van getuigenissen, geschriften of andere wettelijke bewijsmiddelen (6) (7).

Evenwel strekt de bewijskracht van de processen-verbaal zich niet uit tot bijkomende misdrijven, waarvoor de bekeurende ambtenaar geen bevoegdheid tot vaststelling en bekeuring bezit. De onder vorm van proces-verbaal gedane vaststellingen van misdrijven, buiten de sfeer van hun

(5) B.S., 10 oktober 1945.

(6) Art. 154, §2 Sv.

(7) Voor een recente toepassing betreffende de bewijskracht van het proces-verbaal tot het tegendeel is geleverd : Cass., 10 maart 1982, R.W., 1984-85, 203-205.

ambtsbevoegdheid, doch ter gelegenheid of in de uitoefening van de bekeuring van bijzondere misdrijven waarvoor zij wettelijk aangesteld zijn, zullen nochtans gelden als loutere inlichting en dan ook met alle bewijsmiddelen van gemeen recht kunnen aangevuld worden (8).

De inspecteurs die tot de ontdekking van andere misdrijven komen, hebben tot plicht onverwijld de bevoegde officieren van gerechtelijke politie of de bevoegde ambtenaren van de ontdekte misdrijven bericht te geven, overeenkomstig art. 29 Sv.

6. Een *afschrift* van het proces-verbaal zal, op zijn laatst binnen de 48 uren na de vaststelling van de inbreuk, aan de overtreder overgemaakt worden (art. 4, in fine, Gezondheidswet).

Wanneer het afschrift niet of te laat betekend wordt aan de verdachte, verliest het proces-verbaal zijn formele bewijskracht; dergelijke processen-verbaal kunnen in beginsel als inlichting dienen, doch moeten met alle bewijsmiddelen van gemeen recht aangevuld worden (9). De feitenrechter dient telkens in concreto na te gaan of de rechten van de verdediging al dan niet werden gekrenkt: het niet versturen of het te laat versturen van het afschrift betekent niet noodzakelijk een schending van de rechten van de verdediging (10).

7. De aanwijzing van bepaalde ambtenaren om bepaalde misdrijven vast te stellen doet geen afbreuk aan de *algemene vaststellingsbevoegdheid van officieren en agenten van gerechtelijke politie*. In feite worden er naast de officieren en agenten die door de wet (algemene) vaststellingsbevoegdheid inzake misdrijven hebben verkregen, door bijzondere strafwetten een aantal agenten (ambtenaren) aangesteld om de opsporing en de vaststelling van de overtredingen op die bijzondere wetten en uitvoeringsbesluiten te doen. Hun bevoegdheid wordt afgelijnd door de wet die hen aanwijst en die hun een bijzondere opdracht toewijst (11).

(8) Cass., 29 november 1943, *Pas.*, 1944, I, 81.

Cass., 6 december 1943, *Pas.*, 1944, I, 95.

(9) Cass., 19 juni 1973, *Arr. Cass.*, 1973, 1025.

Cass., 27 november 1973, *Arr. Cass.*, 1974, 355.

Cass., 16 november 1976, *Arr. Cass.*, 1977, 298.

(10) Cass., 10 mei 1971, *R.W.*, 1971-72, 2029.

(11) Cass., 24 januari 1966, *R.D.P.*, 1965-66, 591.

8. Kwantitatieve gegevens over de controleactiviteiten van de Inspectie van Volksgezondheid (12).

Aantal Inspecties	1980	1981
Vuilnisbelten	274	614
Huisvuilverbranding	0	3
Zuiveringsstations	0	0
Slachthuizen	211	704
Werkplaatsen bereiding vleesproducten	257	240
Destructiebedrijven	7	17
Zwembaden	3735 (monsters)	2492 (monsters)
Beenhouwerijen	1819	2881
Winkels voor wild en gevogelte	153	101
Fokken en vetmesten gevogelte	157	108
Varkensstallen	368	389
Fokken van zoogdieren	287	207
Darmwasserijen	11	12
Viswinkels	168	193
Onderzoeken krotwoningen	1916	2710
Begraafplaatsen	109	88
Camping	363	306
Drinkwater	3311 (monsters)	3651 (monsters)
Leidingwater - putwater - vakantiecampen	5663 (monsters)	6562 (monsters)

§ 2. EETWARENINSPECTIE

9. De *Wet van 24 januari 1977* (13) vormt de basisnormering voor wat de eetwareninspectie betreft.

Niettemin moeten ook de bevoegdheden die hieromtrent verleend worden aan twee andere departementen, nl. het Ministerie van Landbouw (14) en het Ministerie van Economische Zaken (15) in acht genomen worden. Aldus zijn verschillende inspectie- en controlediensten bevoegd voor zaken die vaak dezelfde materie betreffen. De desbetreffende wetten vertonen ook een verschillend sanctie-apparaat en de uitvoeringsbesluiten verwijzen nu eens naar het sanctie-apparaat van de ene, dan weer naar dat van de andere wet. Bovendien is de toepassing en toepasbaarheid van de wet van 24 januari 1977 problematisch. "... de wet van 24 januari 1977 die cata-

(12) Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, *Jaarverslagen 1980 en 1981*, Brussel.

(13) *B.S.*, 8 april 1977.

(14) Wet van 28 maart 1975 betreffende de handel in landbouw, tuinbouw en zeevisserijproducten (*B.S.*, 25 april 1974, *Err.B.S.*, 8 mei 1975).

(15) Wet van 20 juli 1971 betreffende de handelspraktijken (*B.S.*, 30 juli 1971, aangevuld door de Wet van 4 augustus 1978, *B.S.*, 17 augustus 1978).

strofaal is voor de bestraffing van de misdrijven in verband met de levensmiddelen. Wanneer de auteurs geen rechtspraak in verband met deze wet hebben vermeld, dan is dit louter te wijten aan de onmogelijkheid om de strafvervolging te hanteren wegens de execrabele strafbepalingen (...) maar het is met de handhaving van de reglementering veel erger gesteld dan de gewone consument ook maar vermoeden kan" (16).

Men kan besluiten dat een efficiënte beteugeling van het levensmiddelenrecht op het vlak van de opsporing verhinderd wordt door de versnippering van het levensmiddelenrecht over verschillende departementen, de soms concurrerende bevoegdheden van verschillende ambtenarenkorpsen en de eerder bescheiden bestraffing door de controlediensten (17).

In wat volgt wordt enkel de opsporingsbevoegdheid van het Ministerie van Volksgezondheid belicht.

10. Inzake eetwaren gaat het vaak over misdrijven die moeilijk op te sporen zijn ; daarom is het van groot belang dat een efficiënt controleapparaat bestaat ter opsporing en vaststelling ervan. De Wet van 24 januari 1977 en het K.B. van 1 december 1977 hebben dan ook voorzien in een veelheid van bevoegde opsporingsorganen.

Over een *algemene opsporingsbevoegdheid* i.v.m. de bepalingen van de Wet van 1977 en van de krachtens deze wet uitgevaardigde besluiten beschikken de officieren van gerechtelijke politie, de burgemeester of diens gemachtigde, de ambtenaren van de eetwareninspectie en de beambten van de controle op de voedingsmiddelen en het vlees (18).

In het K.B. van 1 december 1977 werden nog een aantal *bijzondere* ambtenaren aangeduid die belast zijn met het toezicht op de toepassing van slechts bepaalde besluiten die genomen werden krachtens de Wet van 24 januari 1977 (19).

11. Art. 11, §2 van de Wet van 24 januari 1977 bepaalt dat deze ambtenaren de overtredingen van desbetreffende wetten en besluiten vaststellen in *processen-verbaal die gelden tot het tegendeel bewezen is*. Een afschrift van het proces-verbaal moet binnen de 10 dagen na de vaststelling van de overtreding aan de geverbaliseerde worden overgemaakt. Deze overmaking is echter niet op straffe van nietigheid voorgeschreven. De niet-toezending, de laattijdige toezending, heeft enkel tot gevolg dat het proces-verbaal niet meer zal gelden tot het tegendeel bewezen is (cfr. supra 6).

(16) VANDEPLAS, A., "Levensmiddelenrecht", Recensie, *R.W.*, 1980-81, 215-216.

(17) Voor wat de hierboven belichte problematiek betreft: STUYCK, J., "Enkele beschouwingen over de respectieve rol van strafrecht en privaatrecht bij de handhaving van het levensmiddelenrecht", *Panopticon*, 1982, 193-203.

(18) Art. 11, §1 Wet 24 januari 1977 en art. 1 K.B. 1 december 1977 (*B.S.*, 7 februari 1978).

(19) Art. 2-5 K.B. 1 december 1977.

12. Uit de combinatie van art. 11, §1 van de Wet van 24 januari 1977 en art. 3 van het K.B. van 28 februari 1891 (20) kan gedistilleerd worden op welke wijze de bevoegde opsporingsorganen hun *toezicht* kunnen uitoefenen. Zij hebben toegang tot alle plaatsen die worden gebruikt voor de *handel* van voedingsmiddelen of andere in deze wet bedoelde producten en tot de daaraan grenzende opslagplaatsen (art. 11, §1, eerste lid). Bovendien hebben zij ook toegang tot de plaatsen die dienen voor de *fabricage* van voedingsmiddelen of andere in deze wet bedoelde producten die voor de handel bestemd zijn alsook tot de plaatsen waar deze zijn opgeslagen (art. 11, §1, tweede lid).

13. De *periode* waarin zij zich deze toegang kunnen verschaffen verschilt naargelang het gaat om plaatsen die gebruikt worden voor de handel of voor de fabricage van deze producten. In het eerste geval kunnen de plaatsen die normaal toegankelijk zijn voor de verbruikers slechts betreden worden gedurende de tijd dat die plaatsen ook voor de verbruikers toegankelijk zijn (art. 11, §1, tweede lid). In de plaatsen die bestemd zijn voor de fabricage en in de opslagplaatsen daarmee verbonden hebben zij ten allen tijde toegang, dus ook 's nachts (art. 11, §1, derde lid).

14. Tijdens hun bezoek kunnen zij de *overlegging eisen van alle handelsgeschriften en bescheiden* betreffende de voedingsmiddelen en andere bij deze wet bedoelde producten en van alle documenten verplicht gesteld bij de krachtens deze wet uitgevaardigde besluiten (art. 11, §1, vierde lid).

15. De bevoegde opsporingsorganen hebben ook de bevoegdheid om *beslag te leggen*, enerzijds op voorwerpen welke tot vervaardiging of bereiding werden gebruikt en waarvan het gebruik hen gevaarlijk of schadelijk voorkomt, en anderzijds eventueel op een gedeelte der koopwaar, welke, in voorkomend geval, zal dienen tot het nemen van stalen bestemd tot ontleding.

Terzelfdertijd kunnen zij overgaan tot een *voorlopige staalneming* bestemd om ontleed te worden en mits zich het recht voor te behouden, na onderzoek van de waar, te beslissen of er reden bestaat om deze stalen aan de ontleding te onderwerpen (art. 3, lid twee en drie K.B. 28 februari 1891).

16. Krachtens art. 12 van de Wet van 24 januari 1977 bepaalt de Koning de wijze en de voorwaarden voor het *nemen van monsters* alsmede de *ontledingsmethoden*. Dit is inmiddels nog niet gebeurd. Art. 26 van de wet bepaalt echter dat de verordeningen die ter uitvoering van de wetten van 4 augustus 1890 en 20 juni 1964 werden getroffen, van kracht blijven tot wanneer zij worden opgeheven. De aldus nog geldende reglementeringen

(20) B.S., 2-3 maart 1891.

zijn te vinden enerzijds in het K.B. van 28 februari 1891 houdende het reglement betrekkelijk het toezicht van den handel in eetwaren en de wijze van het nemen van stalen, het K.B. van 23 oktober 1965 betreffende de inrichting en de werking van laboratoria voor ontleding van voedingswaren of -stoffen en andere producten (21) en het M.B. van 19 december 1974 houdende vaststelling van het tarief van eetwarenonderzoek (22). Om te bepalen op welke wijze en in welke voorwaarden de monsters kunnen genomen worden, dient men zich dan ook te gedragen naar deze bepalingen.

17. De ambtenaar die de *monsterneming* doet, dient een *proces-verbaal* op te maken van de overtredingen en van al de pleegvormen die hij in voorkomend geval zal vervuld hebben voor het nemen en ter bestemming zenden der stalen (art. 10 K.B. 28 februari 1891). Een afschrift van dit proces-verbaal moet binnen de 10 dagen na de vaststelling van de overtreding aan de geverbaliseerde worden overgemaakt. Een proces-verbaal dat rechtsgeldig werd opgemaakt, maar waarvan het afschrift niet binnen de voorziene termijn aan de overtreder werd overhandigd, levert niettemin een bewijs op waarvan de rechter vrij de waarde beoordeelt en dat voldoende is als grondslag van zijn overtuiging. Het enige gevolg is dat het niet meer geldt tot tegenbewijs (23).

18. Art. 19 van de Wet van 24 januari 1977, dat in het aanvankelijk wetsontwerp niet voorkwam, maar later bij regeringsamendement werd ingelast (24), geeft aan de ambtenaren bedoeld bij art. 11 (zie supra nr. 10), die houder zijn van een diploma in de rechten (inspecteurs), het recht een *administratieve boete* voor te stellen voor inbreuken op uitvoeringsbesluiten, voor zover ze betrekking hebben op de etikettering of op de hygiëne i.v.m. bedrijfsinstallaties en personeel. Eigenaardig genoeg wordt enkel i.v.m. de inbreuken op de etiketteringsvoorschriften bepaald dat de administratieve boete niet minder mag bedragen dan de minimum-straftboete en niet meer dan tien maal dat minimum. De boete wordt gestort op een bijzondere rekening van het Ministerie van Volksgezondheid. Wordt de betaling geweigerd dan wordt het dossier aan de Procureur des Konings overgemaakt.

19. Volgens het nieuwe art. 503 Sw. (25) worden de *vervalste voedingsmiddelen* die in het bezit van de schuldige worden gevonden, *in beslag genomen en verbeurd verklaard*. Nochtans moeten die voedingsmiddelen,

(21) B.S., 4 december 1965.

(22) B.S., 23 maart 1975.

(23) Cass., 16 november 1976, *Arr. Cass.*, 1977, 298.

(24) Zie Verslag Kamercommissie, *Parl. St. Kamer*, 1974-75, nr. 563/5.

(25) Art. 25 Wet 24 januari 1977.

wanneer zij ingevolge de vervalsing voor de voeding ongeschikt zijn gemaakt en wegens hun aard of toestand niet kunnen worden bewaard, na monsterneming worden vernietigd of gedenateerd door de bekeurende beambte, bijgestaan door een ambtenaar bedoeld in art. 11 van de Wet van 24 januari 1977 (zie supra nr. 10), welke personen gezamenlijk de processen-verbaal van de inbeslagneming en vernietiging of denaturering van die voedingsmiddelen ondertekenen. In ieder geval wordt de verbeurdverklaring bevolen, zodat de tussenkomst van de rechter onontbeerlijk is.

20. De Wet van 24 januari 1977 bepaalt voorts dat wanneer voedingsmiddelen e.a. producten (tabak, cosmetica) bedorven of schadelijk zijn, zij door de inspecteurs en met toestemming van de betrokken persoon, *buiten gebruik kunnen gesteld worden* voor menselijke voeding (art. 18, §1). Indien echter de betrokken persoon de schadelijkheid ervan betwist, zullen de inspecteurs monsters nemen en de bedoelde producten *in beslag nemen of onder sekwester plaatsen* (art. 18, §2). Wanneer deze voedingsmiddelen niet kunnen worden bewaard, worden ze *onbruikbaar gemaakt of gedenateerd* (art. 8, §3).

21. De processen-verbaal van inbreuken op eetwarenreglementeringen maken slechts een gering percentage uit van het totaal aantal processen-verbaal die bij het *parket* terechtkomen (26). Bovendien wordt door het parket niet steeds gevolg gegeven aan de processen-verbaal opgemaakt door de Eetwareninspectie. Daar het parket overstelpt wordt met dossiers, worden de zaken met moeilijke en uitgebreide wetgevingen meestal opzij geschoven omdat ze meer studiewerk vergen en het parket minder vertrouwd is met deze dossiers. Voornamelijk bij de parketten van grotere arrondissementen (Gent, Antwerpen, Brussel) wordt meer en meer overgegaan tot specialisatie om zich toe te leggen op bijzondere wetgevingen.

(26) Zie proefschrift: POULMANS, H. en RONSE, L., *Volksgesondheid en voedselproductie: hoe de vlag de lading dekt*, Leuven, 1982, 153-156 en 218-220.

22. Vergelijkende studie van de activiteiten van de Eetwareninspectie en het gerechtelijk optreden gespreid over de jaren 1978-1979-1980-1981 (27).

VERRICHTTE HANDELINGEN DOOR EETWARENINSPECTIE EN GERECHT	1978	1979	1980
Aantal bezoeken aan inrichtingen waar eetwaren worden geprodu- ceerd en verhandeld	45.302	39.250	40.462
Onderzoeken ter plaatse	?	60.600	44.955
Monsternames	4.824	7.000	6.919
Aantal P.V.'s	100	88	152
Aantal gerechtelijke uitspraken	50	47	27
Opgelegde geldboetes	min. 4.000 max. 20.000 gem. 9.000	min. 2.000 max. 20.000 gem. 9.000	min. 850 max. 120.000 gem. 14.900
Inbeslagnames	?	85 gevallen	59 gevallen
Vrijspraken	3 Vlaand. 1 Wall.	7 Vlaand. /	4 Vlaand. /
Veroordelingen	38 Vlaand. 2 Wall.	25 Vlaand. /	19 Vlaand. /
Zonder gevolg geklasseerd	5 Vlaand. 1 Wall.	11 Vlaand. 4 Wall.	3 Vlaand. /

23. *Analyse van de cijfergegevens :*

Het aantal opgestelde processen-verbaal steekt schril af tegen het aantal verrichte controles en monsternames. Een verklaring voor het minimale aantal processen-verbaal kan gevonden worden in het feit dat het parket niet steeds vertrouwd is met deze dossiers en ze dan ook wel eens terzijde schuift (cfr. nr. 21). De hoofdreden ligt evenwel in de selectie die door de dienst Eetwareninspectie zelf wordt doorgevoerd. Het 'educatieve optreden' en de mogelijkheid een administratieve boete voor te stellen, leiden ertoe dat de zaak meestal door de administratie beslecht wordt...

Als men dan ook in acht neemt dat de meeste processen-verbaal ($\pm 90\%$) door toedoen van de dienst Eetwareninspectie bij het parket terecht komen en slechts zo'n 10% hun oorsprong vinden in private klachtindieningen, is het niet verwonderlijk dat het aantal gerechtelijke uitspraken op dit domein beperkt is.

(27) Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, *Jaarverslagen van de dienst Eetwareninspectie van 1978, 1979, 1980 en 1981*, Brussel.

Monsternamen - P.V.'s en Gerechtelijke uitspraken in 1981

	Aantal Monsters	Aantal P.V.'s voor overtredingen	Gerechtelijke uitspraken			
			Veroordelingen	Vrijspraken	Zonder gevolg	Totaal
ANTWERPEN	1284	50	—	—	1	1
LIMBURG	563	4	—	—	—	—
OOST-VLAANDEREN	1258	34	3	—	2	5
WEST-VLAANDEREN	935	28	8	1	—	9
VLAAMS-BRABANT	766	14	—	—	—	—
VLAANDEREN	4806	130	11	1	3	15
WAALS BRABANT	644	17	1	—	—	1
HENEGOUWEN	594	11	—	—	—	—
LUIK	642	3	—	—	—	—
LUXEMBURG	222	2	—	—	—	—
NAMEN	422	—	—	—	—	—
WALLONIE	2524	33	1	—	—	1
TOT. BELGIË	7330	163	12	1	3	16

Opmerking:

De 14 inspecteurs en 25 controleurs der eetwaren (personeelsbestand einde 1981) hebben in 1981 35733 bezoeken gebracht aan inrichtingen waar voedingsmiddelen en andere producten worden gefabriceerd of verhandeld. (27)

§3. INSPECTIE VAN DE VLEESHANDEL

24. *Basiswetten* in deze materie zijn :

1° De wet van 5 september 1952 betreffende de vleeskeuring en de vleeshandel (28), (gewijzigd bij de wet van 13 juli 1981 tot oprichting van een Instituut voor veterinaire Keuring) (29).

2° De wet van 15 april 1965 betreffende de keuring van en de handel in vis, gevogelte, konijnen en wild (30).

(Beide wetten zijn gewijzigd bij de wet van 22 april 1982) (31).

25. De ambtenaren die toezicht uitoefenen over de uitvoering van de maatregelen of reglementen krachtens de wet van 5 september 1952 genomen, mogen de magazijnen, winkels en om het even welke plaatsen, tot de verkoop van vers, verduurzaamd of bereid vlees bestemd, betreden gedurende de tijd dat ze voor het publiek toegankelijk zijn. Zij mogen de bereidingslokalen van hotels, restaurants en daarmee gelijkgestelde inrichtingen betreden gedurende de tijd dat deze voor het publiek toegankelijk zijn. Zijn insgelijks ten allen tijde aan hun bezoek onderworpen, de bergplaatsen en koelruimten, al dan niet aan een verkooplokaal gehecht, de slachthuizen en slachterijen, evenals de lokalen dienstig bij de bereiding van vleeswaren (32).

26. Het toezicht over de toepassing van de wet van 15 april 1965 alsmede van de krachtens deze wet uitgevaardigde besluiten, wordt uitgeoefend door de ambtenaren daartoe aangewezen door de Minister van Volksgezondheid. Ze hebben toegang tot alle plaatsen die worden gebruikt voor de behandeling, bereiding en verkoop van de dieren of gedeelten van dieren. Dit geldt eveneens voor de opslagplaatsen, de koelinstallaties, de slachtinrichtingen en de vervoermiddelen (33).

27. Deze ambtenaren stellen de overtredingen van de desbetreffende wetten en verordeningen vast in *processen-verbaal die rechtsgeldig zijn, behoudens tegenbewijs*. Een afschrift van het proces-verbaal wordt binnen 3 dagen na de vaststelling aan de overtreder overgemaakt (34).

28. Het feit dat bij art. 16 van de wet van 5 september 1952 aan de burgemeester of zijn afgevaardigde evenals aan bepaalde agenten van de

(28) *B.S.*, 16-17 maart 1953.

(29) *B.S.*, 15 september 1981.

(30) *B.S.*, 22 mei 1965.

(31) *B.S.*, 22 juni 1982.

(32) Art. 16 Wet 5 september 1952.

(33) Art. 7, §1 Wet 15 april 1965.

(34) Art. 7, §2 Wet 15 april 1965.

regering bevoegdheid wordt toegekend om de vaststellingen te doen van de overtreding van deze wet door middel van processen-verbaal die bewijskracht bezitten tot bewijs van het tegendeel, *sluit de algemene bevoegdheid niet uit* van de hulpofficier van de procureur des Konings, opperwachtmeester van rijkswacht, om dergelijke vaststellingen te doen (35).

29. Verder dienen de processen-verbaal opgesteld te worden overeenkomstig de wetten op *het gebruik der talen in gerechtszaken* (36). Deze bepaling geldt trouwens voor alle opgestelde processen-verbaal in het kader van het opsporingsonderzoek. Art. 11 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (37) bepaalt enkel in welke taal de processen-verbaal moeten opgesteld worden en houdt geen bepaling in betreffende de taalkennis van de officieren en ambtenaren van gerechtelijke politie belast met het opsporingsonderzoek; dat artikel wordt dus niet geschonken wanneer een ambtenaar of officier van de gerechtelijke politie die aan het opsporingsonderzoek heeft deelgenomen een onvoldoende kennis had van de taal waarin het proces-verbaal werd gesteld (38).

30. De ambtenaren zijn ook bevoegd tot *monsterneming* (39). De wijze of de voorwaarden van monsterneming, evenals de inrichting en de werking van de ontledingslaboratoria, worden bij Koninklijk Besluit vastgesteld. Hieruit kan echter niet afgeleid worden dat de monsterneming in alle, door deze wet en de ter uitvoering ervan genomen koninklijke besluiten bedoelde gevallen, verplicht is zodat de gemeenrechtelijke bewijsmiddelen uitgesloten zouden zijn. In zaken van toevoeging, waar voor de bewijslevering van de inbreuk de aard en het gehalte daarvan dient te worden opgespoord, is het bij de wet ingerichte bewijsmiddel van monsterneming aangewezen, maar wanneer de bedorven staat van het in voorraad gehouden vlees gewoon op het enkel zicht en door de geur kan worden vastgesteld, doet zich eenvoudig geen van geval van monsterneming voor (40).

31. De Wet van 13 juli 1981 (41) voorziet in de oprichting van een *Instituut voor Veterinaire Keuring*, met ongeveer 250 onafhankelijke keuringsartsen. Tot hiertoe bleef die wet dode letter (42). Dit Instituut is o.m. belast met de keuring, het laboratoriumonderzoek, het gezondheidsonder-

(35) Gent, 9 november 1978, *R.W.*, 1979-80, 1295.

(36) Art. 16 Wet 5 september 1952

(37) *B.S.*, 22 juni 1935.

(38) Cass., 27 november 1979, *Arr. Cass.*, 1979-80, I, 384.

(39) Art. 16 Wet 5 september 1952.

(40) Gent, 9 november 1978, *R.W.*, 1979-80, 1295.

(41) *B.S.*, 15 september 1981.

(42) LAEVAERTS, F., "Schoon aan 'de haak", *Knack*, 21 november 1984, 72-75.

zoek en de gezondheidscontrole bedoeld in de wet van 5 september 1952 en de wet van 15 april 1965.

32. Tenslotte zijn de *ambtenaren van de Inspectie van Vleeshandel* eveneens belast met het toezicht op de toepassing van de krachtens de wet van 24 januari 1977 (43) vastgestelde besluiten die betrekking hebben op vis, vlees, gevogelte, konijnen en wild en uit die waren bereide producten (44).

(43) *B.S.*, 8 april 1977.

(44) Art. 2 K.B. 1 december 1977, *B.S.*, 7 februari 1978.

(45) Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, *Jaarverslag 1980*, Brussel.

33. Aantal opgestelde processen-verbaal per provincie (45)

Aantal processen-verbaal opgesteld door de Inspectie van de vleeshandel in 1979 op basis van :

a) Wet van 5 september 1952

b) Wet van 15 april 1965

ANTWERPEN	a	4	
	b	2	
BRABANT	N	a	1
		b	—
	F	a	—
		b	—
HENEGOUWEN	a	5	
	b	—	
LUIK	a	2	
	b	1	
LIMBURG	a	4	
	b	1	
LUXEMBURG	a	3	
	b	—	
NAMEN	a	1	
	b	—	
OOST-VLAANDEREN	a	5	
	b	1	
WEST-VLAANDEREN	a	1	
	b	4	

§4. INSPECTIE VAN DE MILIEUHINDER (WATER- EN LUCHT- VERONTREINIGING, HET GELUID EN DE RADIOACTIVITEIT)

34. De dienst Milieuhinder werd *opgericht door twee statutaire besluiten*, nl. het koninklijk besluit van 19 maart 1971 tot wijziging van het organiek kader van het Ministerie van Volksgezondheid (46) en zijn ministerieel uitvoeringsbesluit van 12 mei 1971 houdende verdeling per dienst van de betrekkingen opgenomen in het organiek kader (47). In dit laatste besluit wordt de nieuwe dienst Milieuhinder vermeld samen met zijn opdracht: water- en luchtverontreiniging, het geluid en de radioactiviteit.

35. Als belangrijkste *nieuwe wettelijke instrumenten inzake milieu* kunnen worden aangewezen:

1° Op het vlak van de *waterverontreiniging* werd de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging (48) nader uitgewerkt in meer dan 90 koninklijke besluiten en ministeriële besluiten.

2° De wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de *luchtverontreiniging* (49) kreeg uiteindelijk uitvoering: besluiten verschenen over zones voor speciale bescherming tegen luchtverontreiniging, industriële verbrandingsinstallaties, verwarmingsinstallaties van gebouwen, uitlaatgassen van motorvoertuigen.

3° Een algemene kaderwet ter bestrijding van de *geluidshinder* kwam tot stand op 18 juli 1973 (50). Specifieke uitvoeringsbesluiten hebben betrekking op de inrichting van wedstrijden, test- en oefenritten met motorvoertuigen, enerzijds, en muziek in openbare en private inrichtingen, anderzijds.

4° De wet van 22 juli 1974 behelst een uitgewerkte regeling met betrekking tot de *giftige afval* (51).

36. Aanvankelijk was de dienst Milieuhinder ook belast met de uitvoering van de wet van 29 maart 1958 *betreffende de bescherming van de bevolking tegen de uit ioniserende stralingen voortspruitende gevaren* (52). In 1981 werd hiervoor een afgescheiden dienst opgericht bij K.B. van 14 augustus 1981 (53) nl. de "Dienst voor bescherming van de bevolking

(46) B.S., 27 maart 1971.

(47) B.S., 5 juni 1971.

(48) B.S., 1 mei 1971.

(49) B.S., 14 januari 1965.

(50) B.S., 14 september 1973.

(51) B.S., 1 maart 1975.

(52) B.S., 30 april 1958.

(53) B.S., 25 augustus 1981.

tegen Ioniserende Stralingen" bij het nationaal Bestuur voor de Volksgezondheid.

37. Inzake waterverontreiniging bepaalt Art. 37, §1 van de wet van 26 maart 1971 (54) *welke ambtenaren bevoegd zijn* om de overtredingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan op te sporen en vast te stellen. Deze ambtenaren hebben bij dag en bij nacht toegang tot alle ondernemingen of installaties, woongelegenheden uitgesloten, wanneer zij vermoeden dat aldaar de wet of de besluiten betreffende de bescherming van het oppervlaktewater tegen verontreiniging worden overtreden. Indien er voldoende aanwijzingen voorhanden zijn om te vermoeden dat dergelijke overtredingen in woongelegenheden worden begaan, mag huiszoeking worden gedaan door twee van die ambtenaren, die optreden krachtens een machtiging van de rechter in de politierechtbank (55).

Die ambtenaren stellen de overtredingen van de wetten en verordeningen vast bij *processen-verbaal die bewijskracht hebben tot het tegendeel is bewezen*. Afschrift van het proces-verbaal wordt binnen 3 dagen na de vaststelling van het misdrijf aan de overtreders gezonden (56).

38. Verder bestaat er nog een technische *controle* op de lozing van het afvalwater, welke de monsterneming van het geloosde water en van het ontvangende water, alsmede de analyse ervan omvat. Daartoe worden speciale ambtenaren aangeduid door de Minister tot wiens bevoegdheid de volksgezondheid behoort (57).

39. De overtredingen van de wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging (58) en haar uitvoeringsbesluiten worden opgespoord en vastgesteld door de ambtenaren die de Koning aanwijst om toe te zien dat de wet en de besluiten tot uitvoering ervan worden toegepast. *Processen-verbaal* door deze ambtenaren opgemaakt

(54) B.S., 1 mei 1971.

(55) B.S., Art. 37, §2 Wet 26 maart 1971.

(56) B.S., Art. 37, §3 Wet 26 maart 1971.

(57) Art. 36 Wet 26 maart 1971. M.B. 28 april 1975 tot aanwijzing van de ambtenaren, bevoegd voor het nemen of laten nemen van monsters in het kader van de technische controle op de lozing van afvalwater, en van de ambtenaren bevoegd om de overtredingen van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging en van de uitvoeringsbesluiten ervan op te sporen en vast te stellen, B.S., 4 juni 1975.

M.B. 14 oktober 1975 tot wijziging en aanvulling van het K.B. van 28 april 1975 tot aanwijzing van de ambtenaren bevoegd voor het nemen of laten nemen van monsters in het kader van de technische controle op de lozing van afvalwater, en van de ambtenaren bevoegd om de overtredingen van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging en van de uitvoeringsbesluiten ervan op te sporen en vast te stellen, B.S., 12 december 1975.

(58) B.S., 14 januari 1965.

hebben bewijskracht behoudens tegenbewijs. Afschrift ervan wordt aan de overtreders betekend binnen zeven dagen na de vaststelling (59).

40. Ook deze ambtenaren zijn bevoegd om *monsters te nemen* van de in de lucht geloosde stoffen en van de stoffen welke vermoedelijk oorzaak zijn van de luchtverontreiniging, en die monsters door een daartoe erkend laboratorium laten ontleden (60).

41. De ambtenaren die de overtredingen van de wet van 18 juli 1973 betreffende de bestrijding van de geluidshinder (61) en haar uitvoeringsbesluiten opsporen en vaststellen, worden door de Koning aangeduid om toe te zien dat de wet en de besluiten ervan worden toegepast.

De door hen opgestelde *processen-verbaal hebben bewijskracht, zolang het tegendeel niet bewezen is*, voor de feiten die erin worden vastgesteld, niet alleen in de vorm van gegevens bekomen met behulp van meettoestellen, maar ook die bekomen door elk ander rechtsmiddel. Een afschrift van de processen-verbaal wordt binnen zeven dagen na de vaststelling aan de overtreders betekend (62).

42. Deze ambtenaren kunnen inrichtingen en toestellen, die lawaai kunnen veroorzaken of die bestemd zijn om het lawaai te dempen, op te slorpen of de hinder ervan te verhelpen, *beproeven of doen beproeven* en zelfs overgaan tot *verzegeling* en daaromtrent alle spoedmaatregelen nemen die in de gegeven omstandigheden noodzakelijk blijken in het belang van de bevolking en van de gezondheid (63).

43. Bij de opkomst van onze welvaartsmaatschappij was het probleem van de verwijdering van afval slechts van ondergeschikt belang. Het ontbrak de Overheid trouwens aan *een wettelijk instrumentarium* om een coherent beleid te voeren. Hierin is verandering gebracht door de wet van 22 juli 1974 op de giftige afval (64) en het decreet van 2 juli 1981 op het Beheer van Afvalstoffen (65).

44. Het toezicht op de uitvoering van het decreet van 2 juli 1981 en de uitvoeringsbesluiten ervan, wordt opgedragen aan de ambtenaren behorende tot de Directie Toezicht en Vergunningen van de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (66).

(59) Art. 6 Wet 28 december 1964.

(60) Art. Wet 28 december 1964.

(61) B.S., 14 september 1973.

(62) Art. 9, §1 Wet 18 juli 1973.

(63) Art. 10 Wet 18 juli 1973.

(64) B.S., 1 maart 1975.

(65) B.S., 25 juli 1981.

De toezichthoudende ambtenaren zijn bevoegd in geval van overtreding *processen-verbaal* op te stellen, *die bewijskracht hebben tot het tegendeel bewezen is*. Op straffe van nietigheid moet een afschrift van het proces-verbaal ter kennis van de overtreder gebracht worden binnen de veertien dagen na de vaststelling van de overtreding (67).

45. De "Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest", officieel afgekort tot OVAM, speelt bij de uitvoering van het decreet een hoofdrol. Haar ambtenaren begeven zich ter plaatse, bijvoorbeeld op stortplaatsen, legitimeren zich, kunnen proces-verbaal opstellen en dat voorleggen aan de provinciale of gemeentelijke overheid. In die functie zijn de OVAM-inspecteurs eigenlijk helemaal een milieupolitie. De inspecteurs hebben zelfs bevoegdheid om bij het ingebreke blijven van de gouverneur of de burgemeester zelf maatregelen te nemen (bv. het sluiten van een illegaal of onvergund stort). Vaak heeft een enkele OVAM-controleur de eenzame taak om een stort te inspecteren, de confrontatie aan te gaan met de uitbater of eigenaar ervan en ook nog alle maatregelen te laten uitvoeren: sanering, opschorten van de vergunning, het manu militari sluiten van het stort (68).

46. *Toezending afschrift van proces-verbaal aan de overtreder* (69). De verplichting een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder toe te zenden wordt in de onderscheiden wetgevingen op verschillende wijzen omschreven: betekenen, toezenden, zenden, ter kennis brengen, overhandigen ... De wijze van uitvoering ervan wordt evenwel niet nader aangeduid. Bij ontbreken van wettelijk voorschrift daaromtrent is de toezending van het afschrift aan geen bijzondere vormvoorschriften gebonden en mag het bewijs van de toezending (overhandiging, betekening, ...) door alle middelen rechtens geleverd worden (70). Wanneer de toezending van het afschrift op straffe van nietigheid is voorgeschreven, heeft het niet-toezenden binnen de wettelijke termijn van het afschrift aan de overtreder de nietigheid van het proces-verbaal tot gevolg. Is de toezending niet op straffe van nietigheid voorgeschreven dan vervalt, hij ontstentenis van het toezenden binnen de gestelde termijn, de bijzondere bewijswaarde (cfr. supra).

(66) Art. 1 B.VL.EX. 21 april 1982 houdende aanduiding van de ambtenaren belast met het toezicht op de uitvoering van het decreet van 2 juli 1981 betreffende het beheer van afvalstoffen en de uitvoeringsbesluiten ervan, *B.S.*, 8 mei 1982.

(67) Art. 4 B.VL.EX. 21 april 1982, *B.S.*, 8 mei 1982.

(68) SIX, G., "Wie is bang van de OVAM?", *Knack*, 1 augustus 1984, 20-22. VAN DEN BILCKE, C., "Het Decreet van 2 juli 1981 op het beheer van afvalstoffen", *Info-Leefmilieu*, 1982, 15-27.

(69) HOLSTERS, D., "De bewijswaarde van het proces-verbaal betreffende de vaststelling van misdrijven", *R.W.*, 1980-81, 1373-1375.

(70) Cass., 27 februari 1967, *Pas.*, 1967, I, 802.

§5. De algemene farmaceutische inspectie

47. De *Algemene Farmaceutische Inspectie* is in hoofdzaak gelast met de toepassing van :

1° De Wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen (71), gewijzigd door de wet van 21 juni 1983 (72).

2° De Wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica (73), gewijzigd door de Wet van 9 juli 1975 (74).

3° Het K.B. nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies (75).

De Farmaceutische Inspecteurs oefenen ook toezicht uit op de toepassing van andere wetten en besluiten vooral genomen in toepassing van voormelde basiswetten.

48. Uit een *analyseonderzoek* (76) betreffende de verschillende afdelingen binnen de Algemene Farmaceutische Inspectie en de diensten verbonden aan andere ministeries die ook bevoegd zijn op dit terrein, bleek dat bij inbreuken op reglementeringen de inspecteurs vooral via onderhandelingen en minnelijke schikkingen tot een regularisatie van de toestand pogen te komen.

Uit het onderzoek kon men ook besluiten dat enerzijds het aantal inspecteurs gering is maar dat anderzijds de bevoegdheden versplinterd zijn over tal van afdelingen en comités, wat een efficiënte controle uiteraard geen baat bijbrengt.

Er weze ook aangestipt dat de Farmaceutische Inspectie en de aanverwante diensten van de andere ministeries voor een groot deel geprivatiseerd worden door de farmaceutische industrie; hierbij wordt bedoeld dat de industrie rechtstreeks zelf haar eigen controle organiseert maar ook indirect invloed uitoefent op de controle via jobuitwisseling tussen gecontroleerden en controleurs, selectieve toegang tot het controle-instituut, beïnvloeding van de wet, beïnvloeding van het beleid door de aanwezigheid in comités en raden.

(71) B.S., 17 april 1964

(72) B.S., 15 juli 1983.

(73) B.S., 6 maart 1921.

(74) B.S., 26 september 1975.

(75) B.S., 14 november 1967.

(76) VAN RANSBEEK, H., *De Farmaceutische Inspectie; een middel ter bestrijding van welke kwaal?*, proefschrift, Leuven, 1982, 54-86.

49. De Farmaceutische Inspecteurs oefenen toezicht uit op de toepassing van de betreffende normeringen onverminderd de bevoegdheid van de officieren van de gerechtelijke politie (77).

Zij mogen de officina en de voor het bereiden, het bewaren en het opslaan van de geneesmiddelen gebruikte plaatsen betreden gedurende de tijd dat de officina voor het publiek open is.

De voor het publiek niet toegankelijke lokalen die dienen voor de fabricage of het opslaan van geneesmiddelen, mogen ze te allen tijde betreden (78). Worden geneesmiddelen vervalst of nagemaakt bevonden, dan worden zij in beslag genomen. In dat geval worden monsters genomen (79).

Geneesmiddelen die bedorven of ontaard zijn, kunnen door de inspecteurs onmiddellijk vernietigd worden, mits toestemming van de betrokken personen; stemmen die niet in met de vernietiging, dan worden de geneesmiddelen in beslag genomen (80).

Wanneer er betwisting bestaat betreffende het bederf, de ontaarding of de niet-conformiteit kunnen de bevoegde ambtenaren of beambten de zegels leggen op de geneesmiddelen waarbij dan monsters worden genomen. Naargelang de uitslag van de analyse worden de zegels gelicht of worden de geneesmiddelen in beslag genomen (81).

50. De Farmaceutische Inspecteurs hebben de bevoegdheid om de overtredingen van de terzake geldende wetten en besluiten vast te stellen in *processen-verbaal die bewijskracht hebben behoudens tegenbewijs*. Een afschrift van die processen-verbaal wordt de overtreders toegezonden uiterlijk binnen 3 dagen na de vaststelling van de overtreding (82).

51. Bij artikel 11 van de wetwijziging van 21 juni 1983 werd aan de basiswet van 25 maart 1964 een nieuw artikel 17 toegevoegd waardoor een procedure wordt ingesteld die gelijkaardig is aan wat voorzien is voor inbreuken op bepaalde sociale wetten en die het mogelijk maakt dat een aantal kleinere overtredingen zullen kunnen worden bestraft met *administratieve geldboeten* die de strafvervolging doen vervallen zodra de overtreder die boete betaalt. Dit strekt ertoe de sanctie sneller te doen volgen op de overtreding en het werk van de parketten te verlichten die actueel overlast zijn met zaken waarvan het belang en de ernst geen krenkende veroordeling, met alle nare gevolgen vandie, rechtvaardigt.

(77) Art. 14, §1 Wet 25 maart 1964; Art. 7, §1 Wet 24 februari 1921.

(78) Art. 14, §2 Wet 25 maart 1964; Art. 7, §3 Wet 24 februari 1921.

(79) Art. 15, §1 Wet 25 maart 1964.

(80) Art. 15, §2 Wet 25 maart 1964.

(81) Art. 15, §3 Wet 25 maart 1964.

(82) Art. 14, §3 Wet 25 maart 1964; Art. 7 §2 Wet 24 februari 1921.

De procureur des Konings beslist of hij, de ernst van de overtreding in acht genomen, al dan niet strafrechterlijk vervolgt. Strafvervolging sluit administratieve geldboete uit, ook wanneer de vervolging tot vrijspraak heeft geleid. Hij beschikt over een termijn van een maand, te rekenen van de dag van ontvangst van het proces-verbaal, om van zijn beslissing kennis te geven aan de door de Koning aangewezen ambtenaren, aan wie hij ook afschrift van het proces-verbaal toestuurde. In geval de procureur des Konings van strafvervolging afziet of verzuimt binnen de gestelde termijn van zijn beslissing kennis te geven, beslist de inspecteur, nadat de betrokkene de mogelijkheid geboden werd zijn verweermiddelen naar voor te brengen, of wegens de overtreding een administratieve geldboete moet worden opgelegd.

De beslissing van de inspecteur moet met redenen omkleed zijn en wordt aan de betrokkene bekendgemaakt bij een ter post aangetekende brief samen met een verzoek tot betaling van de boete binnen de door de Koning gestelde termijn. Deze kennisgeving doet de strafvordering vervallen. De administratieve geldboeten worden gestort op een bijzondere rekening van het Ministerie van Volksgezondheid.

52. *Onderzoek inzake doping*

Het is voornamelijk in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Gent dat het initiatief genomen werd om te reageren tegen het *dopingsfenomeen*. Op basis van het bestaande instrumentarium, dat vooral gevonden werd in de wetgevingen betreffende de uitoefening van de geneeskunde en betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica (83) werd overgegaan tot vervolging en veroordeling van geneesheren en verzorgers die bij dopingspraktijken betrokken waren. Het belangrijkste bezwaar tegen de bestaande wetgeving was dat de wettelijke mogelijkheden tot opsporing te beperkt waren.

53. De nieuwe *wet van 2 april 1965* (84) waarbij de dopingpraktijk verboden wordt bij sportcompetities wilde het mogelijk maken op een afdoende wijze te reageren. De wijze en de voorwaarden van monstername, evenals de inrichting en de werking der ontledingslaboratoria werden bepaald bij *K.B. van 24 november 1978* betreffende de monstername van urine en bevoorrading bij sportcompetities en de analyse ervan bij *K.B. van eveneens 24 november 1978* betreffende de erkenning van

(83) Wet 18 maart 1818 op de uitoefening der geneeskunde, thans vervangen door het K.B. van 10 november 1967 betreffende de geneeskunst, de uitoefening van de daaraan verbonden beroepen en de geneeskundige commissies; Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaap- en verdovende middelen, ontsmettingsmiddelen en antiseptica.

(84) *B.S.*, 6 mei 1965.

laboratoria voor de analyse van monsters die bij sportcompetities zijn genomen (85).

54. De Wet van 2 april 1965 heeft er in haar artikelen 4, 5 en 8 voor gezorgd dat *efficiënte controle* mogelijk is op de toepassing van de bepalingen van de wet en van de krachtens deze wet genomen uitvoeringsbesluiten. Krachtens art. 4 §1 hebben zowel de officieren van de gerechtelijke politie als de personen die daartoe door de minister, tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid behoort, zijn aangewezen, de bevoegdheid om toezicht uit te oefenen op de toepassing van de bepalingen van de wet en haar uitvoeringsbesluiten.

Hun *opsporingsbevoegdheid* situeert zich op twee niveau's. Zij mogen, en dit is het belangrijkste opsporingsmiddel, monsters nemen voor analyse in het laboratorium van de bevoorrading in handen van de sportbeoefenaar of van de verzorger, van de urine of het speeksel van de sportbeoefenaar ; zij mogen eveneens toezicht uitoefenen op de kledij, de sportuitrusting en de bagage van de sportbeoefenaar of van de verzorger. Om hun controle effectief te laten verlopen hebben zij toegang tot de kleedkamers van de atleten (Art. 4, §11).

55. De ambtenaren van het Ministerie van Volksgezondheid stellen de inbreuken vast in *processen-verbaal die bewijskracht hebben behoudens tegenbewijs* (Art. 4, §2). Een afschrift van de processen-verbaal dient uiterlijk binnen de drie dagen na de vaststelling van de inbreuk toegezonden te worden aan de overtreders. De wet bepaalt niet op welke wijze de toezending dient te gebeuren, zodat kan aangenomen worden dat dit op elke mogelijke wijze kan, ook bij een gewone brief (86).

Het ontbreken van deze toezending tast de wettelijkheid van de door de bevoegde personen gedane vaststellingen niet aan. Het proces-verbaal verliest daardoor enkel zijn bijzondere bewijswaarde behoudens tegenbewijs, maar het behoudt de waarde van een gewone inlichting en de vervolging ingesteld door het Openbaar Ministerie wordt niet belet (cfr. supra nrs. 6 en 11 ; = algemeen principe).

56. De controlerende inspecteurs mogen *monsters nemen*, tijdens of na de wedstrijd, voor analyse in een laboratorium (87).

De wet van 2 april 1965 (art. 7, §3) stelt een sanctie vast voor weigering van monsterneming, maar heeft geen bepalingen opgenomen waardoor de betrokkene kan verplicht worden tot monsterneming te laten overgaan. Het spreekt dan ook vanzelf dat het niet toegelaten is manu militari over

(85) B.S., 19 december 1978.

(86) DE BECKER, A., "Doping en strafrecht", R.W., 1974-75, 917.

(87) Art. 4, §1 Wet 2 april 1965.

te gaan tot een monsterneming van speeksel of urine. De inspecteurs dienen binnen de 24 uur na de monsterneming het monster tegen ontvangstbewijs af te leveren aan één van de daartoe erkende laboratoria (88).

Van alle verrichtingen van de monsterneming wordt een proces-verbaal opgesteld met vermelding van een aantal verplichtgestelde gegevens (89). In geval van positief resultaat stelt de controlerende ambtenaar die de monsterneming bevolen heeft proces-verbaal op, waarvan binnen 3 dagen na ontvangst van het analyserapport een afschrift aan de gecontroleerde persoon wordt overgelegd (90).

Een afschrift van het proces-verbaal wordt gezonden aan de Procureur des Konings van het gebied waar de monsterneming is geschied, om een eventuele vervolging mogelijk te maken (91).

Het Hof van Beroep te Gent besliste bij arrest van 5 maart 1971 dat enkel de uitslag van de analyse van de urinemonsters moet meegedeeld worden. Het is niet vereist dat de integrale inhoud van het verslag wordt opgemaakt (92).

57. De Wet van 2 april 1965 en de K.B.'s van 24 november 1978 wijken af van het principe dat het deskundigenonderzoek in strafzaken *niet op tegenspraak* geschied (93).

Op een drietal punten werden op dat vlak bijzondere waarborgen ingebouwd; in het proces-verbaal dat opgesteld wordt voor de monsterneming kunnen opmerkingen gemaakt worden, een geneesheer naar keuze kan bij de monsterneming aanwezig zijn en tenslotte krijgt de sportbeoefenaar de mogelijkheid aangeboden om een tegenexpertise te laten uitvoeren. Een arrest van het Hof van Cassatie van 11 april 1972 (94) heeft beslist dat de rechten van verdediging niet geschonden werden als de tegenexpertise onmogelijk was geworden omdat de sportbeoefenaar laattijdig daartoe had laten overgaan zodat de monsters onbruikbaar werden bevonden. Dit probleem is inmiddels opgelost omdat het K.B. van 24 november 1978 de nodige maatregelen vaststelt voor de correcte bewaring van de proefmonsters.

(88) Art. 6, §1 K.B. 24 november 1978 (betreffende de monsterneming van urine...).

(89) Art. 5, §1 K.B. 24 november 1978 (betreffende de monsterneming van urine...).

(90) Art. 7, §2 K.B. 24 november 1978 (betreffende de erkenning van laboratoria...).

(91) Art. 7, §2 lid 2 K.B. 24 november 1978 (betreffende de erkenning van laboratoria...).

(92) Gent, 5 maart 1971, *R.W.*, 1971-72, 478.

(93) Voor een grondige studie i.v.m. deskundigenonderzoek: HUTSEBAUT, F., *Het deskundigenonderzoek in strafzaken en het probleem van de tegenspraak in het strafproces*, 3 Dln., proefschrift, Leuven, 1980.

(94) Cass., 11 april 1972, *Pas.*, 1972, I, 734.

58. Vergelijkende studie van de activiteiten van de farmaceutische inspectie over de jaren 1980-1981-1982(95).

Afdelingen	Jaar	Aantal inspecties		Aantal P.V.'s	Aantal monsternames
Afdeling van de fabricage en van de invoer van het geneesmiddel	1980	Fabricanten	: 174	32	2.814
		Invoerders	: 152		
	1981	Fabricanten	: 174	32	3.340
		Invoerders	: 152		
	1982	Fabricanten	: 191	16	2.605
		Invoerders	: 187		
Afdeling Groothandel in geneesmiddelen	1980	Fabricanten	: 16	0	—
		Concessiehouders	: 156		
		Invoerders	: 85		
		Groothandelaars-verdelers	: 24		
	1981	Fabricanten	: 223	40	—
		Concessiehouders	: 233		
		Invoerders	: 269		
	1982	Groothandelaars-verdelers	: 477	0	—
		Fabricanten en concessiehouders	: 329		
		Invoerders en groothandelaars-verdelers	: 510		
Afdeling Bestrijdingsmiddelen	1980	Verkopers	: 1783	55	1
		Gebruikers	: 1023		
	1981	Verkopers	: 1938	55	7
		Gebruikers	: 1159		
	1982	Verkopers	: 1889	41	0
		Gebruikers	: 1249		
Afdeling Verdovende middelen en Psychotrope stoffen	1982	—		291	—
Afdeling Aflevering van geneesmiddelen en uitoefening van de artsenijbereidkunde	1980	Apotheken	: 1598	241	—
		Apotheken	: 1807		
	1982	Apotheken	: 1988	368	—

(95) Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, *Jaarverslagen van de dienst Farmaceutische Inspectie van 1980, 1981 en 1982*, Brussel.

§6. A : De Provinciale Geneeskundige Commissie (96).

59. In elke provincie wordt een geneeskundige commissie opgericht (97). De provinciale geneeskundige commissie heeft tot taak erover te waken dat de geneeskunde en de artsenijsbereidkunde, de veeartsenijkunde, de verpleegkunde en de paramedische beroepen, in overeenstemming met de wetten en reglementen worden uitgeoefend.

Verder is deze commissie belast met het *opsporen en mededelen aan het parket* van de gevallen van onwettige uitoefening van de geneeskunde, van de veeartsenijkunde, de verpleegkunde of een paramedisch beroep (98).

B. De Volksgezondheid in het licht van de staats hervorming

60. In uitvoering van de *Staats hervorming* zijn heel wat bevoegdheden overgedragen aan de gemeenschappen en gewesten en met deze bevoegdheden verhuizen thans ook aanzienlijke gedeelten van de nationale naar de regionale of gewestelijke administratie. Dit is zeker zo voor de diensten van het departement Volksgezondheid en Gezin. Opvallend bij de verdeling van de bevoegdheden is het feit dat naar de gewesten en gemeenschappen voor vele materies vooral de *uitvoerings- en controletaken* werden overgeheveld, maar dat de basiswetgeving en het bepalen van normen in handen van de nationale overheid bleven. Terecht werd bij de oprichting van de gemeenschapsexecutieven een belangrijke plaats toegewezen aan de problemen die rechtstreeks of indirect te maken hebben met gezondheid en milieu, maar nog meer terecht werd voorzien dat op velerlei vlakken nationale criteria en beleidslijnen onontbeerlijk zijn, mede gelet op de centrale plaats en rol van ons land in de E.E.G. en zelfs in breder Europees verband (99) (100).

Kritische slotbeschouwingen

61. Een kritische studie van de bestaande wetgeving leidde ons tot het formuleren van de volgende overwegingen :

- De *versnippering van de inspectiebevoegdheden* over de verschillende ministeriële departementen (Volksgezondheid, Landbouw, Economische

(96) K.B. nr. 78 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies, *B.S.*, 14 november 1967, *Err. B.S.*, 12 juni 1968.

(97) Art. 36, §1, K.B. 10 november 1967.

(98) Art. 37. §1, 2°, c, K.B. 10 november 1967.

(99) "Staatssecretaris Aerts wil Volksgezondheid en Leefmilieu nationaal één houden", *Info Leefmilieu*, 1982, 129-130.

(100) DE RIJCK, T., "Ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu", *Info Leefmilieu*, 1982, 131-135.

Zaken, Arbeid en Tewerkstelling, ...) komt de efficiëntie van het opsporingsonderzoek niet ten goede.

- Principieel hebben de processen-verbaal bewijskracht tot bewijs van het tegendeel; de *termijnen* voor het mededelen van de vaststellingen aan de overtreders zijn echter *verschillend*. In het belang van de rechten van de verdediging zijn eenvormige termijnen wenselijk.
- Een aantal bevoegdheden die toegekend werden aan de ambtenaren van de inspectiediensten gaven aanleiding tot *misbruiken*. Het toegangsrecht tot werkplaatsen en winkels net als de inbeslagname en denaturatie van voedingsmiddelen moet op objectieve wijze gelimiteerd worden. Het recht van de ambtenaren om administratieve boeten voor te stellen is onderhevig aan heel wat politieke beïnvloeding...